

Opis przedmiotu zamówienia

CZĘŚĆ 1:

Opracowanie dokumentacji projektowej dotyczącej Pomnika – Mauzoleum Poległych w czasie I wojny światowej, na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie (wpis do rejestru zabytków nr A-584) – w zakresie prac budowlanych i konserwatorskich krypty wraz z wejściem oraz wykonania izolacji i odwodnienia przy mauzoleum

Opracowanie dokumentacji projektowej - wraz z uzyskaniem pozwolenia konserwatorskiego i zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie decyzji pozwolenia na budowę - dla remontu krypty Pomnika – Mauzoleum Poległych w czasie I wojny światowej na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie, w zakresie remontu i renowacji pomieszczenia krypty (z wykonaniem przebudowy posadzki z izolacją i podbudową, pracami remontowo - konserwatorskimi we wnętrzu - przy ścianach, sklepieniu, kolumnach, projektu oświetlenia wnętrza krypty, z projektem p.poż.), projektu przebudowy wejścia do krypty – dodatkowych schodów na zewnątrz (przy uwzględnieniu podniesionego poziomu terenu), opracowaniem projektu izolacji ścian przyziemia pomnika - mauzoleum od strony zewnętrznej oraz odwodnienia – zgodnie z zaleceniami Pozwolenia Miejskiego Konserwatora Zabytków nr 1416/19 z dnia 31 grudnia 2019 r., w tym:

1. Wykonanie inwentaryzacji stanu istniejącego wnętrza krypty wraz z wejściem - w formie fotografii oraz rysunków z podaniem wymiarów i opisu materiałowego oraz stanu technicznego poszczególnych elementów.
2. Wykonanie programu prac konserwatorskich, renowacyjnych i restauratorskich dla pomieszczenia pod Mauzoleum – tzw. krypty, wraz z uzgodnieniami i uzyskaniem pozwolenia Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.
3. Projekt izolacji przeciwwilgociowej pomnika – mauzoleum od strony zewnętrznej (dla wszystkich elewacji).
4. Projekt odwodnienia ścian przyziemia pomnika – mauzoleum (na zewnątrz oraz w krypcie – np. studzienka retencyjna).
5. Projekt wykonania przebudowy wejścia do krypty (dodatkowych schodów od zewnątrz do drzwi do krypty z uwagi na podniesiony od zewnątrz poziom terenu)
6. Zgodnie z: ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA ROZWOJU z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1609, ze zmianami: Dz. U. z 2021 r., poz. 1169), na podstawie art. 34 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 z późniejszymi zmianami):
  - a. Wykonanie projektu z uzgodnieniami i pozwoleniami
  - b. projektu architektoniczno-budowlanego (z uzgodnieniami i pozwoleniami)
  - c. szczegółowego projektu technicznego;
  - d. projektów branżowych (oświetlenia, zabezpieczeń p.poż., izolacji i odwodnienia (z uzgodnieniami i pozwoleniami)
7. Specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót (bez nazw własnych producentów)
8. Przedmiar i kosztorys inwestorski (bez nazw własnych producentów)

W trakcie poszczególnych uzgodnień, Wykonawca dostarcza Zamawiającemu 1 egzemplarz ww. dokumentacji w wersji papierowej i 1 egzemplarz w wersji elektronicznej edytowalnej (w formacie .cad (.dwg), word i .pdf, xml), a do odbioru końcowego – 6 egzemplarzy w wersji

papierowej i 2 egzemplarze w wersji elektronicznej i edytowalnej (w formacie .cad (.dwg), word i .pdf, xml itp).

8. Uzyskanie wymaganych przepisami pozwoleń, zezwoleń (decyzji), w tym:

- pozwolenia Miejskiego Konserwatora Zabytków w Krakowie na prowadzenie prac przy zabytku,
- pozytywnej opinii Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego dot. ww. prac przy pomniku – Mauzoleum na terenie kwatery wojennej,
- złożenie wniosku wraz z kompletną dokumentacją o wydanie decyzji pozwolenia na budowę oraz uzyskanie zawiadomienia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania pozwolenia na budowę.

Wykonawca dostarcza zamawiającemu ww. pozwolenie MKZ, opinię MUW i zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie wydania pozwolenia na budowę. W przypadku konieczności uzupełnień lub korekt dokumentacji projektowej na etapie postępowania w sprawie wydania pozwolenia na budowę Wykonawca będzie zobowiązany do wprowadzenia wymaganych korekt, uzupełnień, złożenia wyjaśnień itp.

W razie potrzeby w trakcie opracowania przedmiotowej dokumentacji projektowej należy wykonać konieczne odkrywki i badania. Wymagane jest uzgadnianie przez wykonawcę – autora dokumentacji projektowej - koncepcji i założeń dla poszczególnych elementów składowych projektu z Biurem Miejskiego Konserwatora Zabytków Urzędu Miasta Krakowa, z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim w Krakowie - Wydziałem Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i Dziedzictwa Narodowego oraz z Zamawiającym.

.....
Podstawowe informacje na temat Pomnika – Mauzoleum Poległych w czasie I wojny światowej na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie wzniesionego na kwaterze wojennej - cmentarzu z I wojny światowej nr 388 Kraków - Rakowice:

Autor / projektant: Karl Korschann (rzeźbiarz z Moraw, ur. 1872 r. w Brnie zmarł 07.03.1943 r. w Brnie, zatrudniony w latach 1915-1918 w Oddziale ds. Grobów Wojennych Twierdzy Kraków)¹

Czas powstania: od 1915 do lat 20-tych XX wieku

Na cmentarzu Rakowickim, na terenie Kwatery Poległych w czasie I wojny światowej złożonej z pasów 50, 50a, 50b, 51, 52, pasów kwater V, XI, XV, XIX i południowego rzędu kwatery XXIII, wznosi się od strony zachodniej kwatery wojennej okazały pomnik – mauzoleum uczestników I wojny światowej.

Na cmentarzu Rakowickim pozostaje pochowanych ok. 6 700 żołnierzy i jeńców różnej narodowości - żołnierzy armii austro-węgierskiej, niemieckiej, rosyjskiej i serbskiej oraz żołnierzy Legionów Polskich. zmarłych w latach 1914 – 1918.

---

¹ J. Schubert, Cmentarze wojenne Twierdzy Kraków z lat 1914-1918 i ich autor, rzeźbiarz Karl Korschann, „Państwo i Społeczeństwo” 2018 (XVIII) nr 2, s. 171-206. Według ustaleń dr inż. arch. Jana Schuberta na podstawie kwerendy w archiwach (m.in. w Krakowie, Wiedniu i Brnie) autorem projektu pomnika Poległych na cmentarzu Rakowickim był Karl Korschann, rzeźbiarz zatrudniony w latach 1915-1918 w Oddziale ds. Grobów Wojennych Twierdzy Kraków. Autor artykułu dotarł do przechowywanej w wiedeńskim Archiwum Wojny (Kriegsarchiv) korespondencji z 1918 r. Komendy Wojskowej w Krakowie do Ministerstwa Wojny w Wiedniu, listu K. Korschanna do gen. Kuka oraz protokołu z 13 marca 1918 r. w sprawie pozostałych do wykonania robót, z określeniem autorstwa krakowskiego pomnika i opisem pozostałych do wykonania zwieńczeń na bocznych pylonach i rzeźbiarskiej grupy figuralnej po środku (rozpoczęto wówczas prace przy modelu rzeźby, ostatecznie niezrealizowanej w kamieniu). oraz do zdjęcia modelu pomnika wraz z dekoracją rzeźbiarską – reproduktowanego na pocztówce z 1917 r. (pocztówka ze zbiorów Karoliny Lanckorońskiej – w Archiwum Nauki PAU i PAN).

Pomnik Poległych wznoszony był na cmentarzu Rakowickim od 1915 r. Prezydium Miasta Krakowa w dniu 27 września 1915 r. wyraziło zgodę na wykonanie na cmentarzu Rakowickim pomnika poświęconego żołnierzom poległym pod Krakowem „na obranym przez wojskowość miejscu i w sposób przez wojskowość zaprojektowany”. W zamian za odstąpienie gruntu na powyższe zamierzenie („zwolnienie od opłaty za grunt pod ten grobowiec wieczysty”) władze miasta zastrzegły, by na pomniku oprócz napisu niemieckiego znalazł się również tekst w języku polskim. Wiosną 1916 r. Magistrat Miasta Krakowa wyraził zgodę na poszerzenie placu na cmentarzu Rakowickim pod pomnik poległych.

Jesienią 1915 r. wzniesiono już kryptę, schody i drewnianą makietę pomnika w skali 1:1 (w „Nowościach Ilustrowanych”, nr 45 z 1915 r. zamieszczone zdjęcie z mszy polowej przy tym prowizorycznym drewnianym pomniku²). W „Głosie Narodu” z listopada 1916 r. opisywano uroczystości Wszystkich Świętych na grobach żołnierzy, wspominając iż w południowo-zachodniej części cmentarza jest w budowie pomnik kamienny ku czci oficerów i żołnierzy na krakowskim cmentarzu pochowanych³. Prace przy budowie pomnika posuwały się dosyć wolno. Jego główna bryła została ukończona w 1918 r., roboty wykończeniowe trwały jeszcze w 1920 r. (m.in. przy betonowym sklepieniu, gzymsie wraz z fryzem z płaskorzeźbionych liści, wykucie napisu na tablicy z granitu, osadzanie kamiennych płyt na klamrach⁴). Nie zrealizowano znacznej części dekoracji rzeźbiarskiej zaprojektowanej przez autora – to jest centralnej grupy figuralnej z dwoma klęczącymi nagimi starcami i stojącą kobietą w powłóczystej szacie i welonem na głowie, tulącą chłopca oraz dwóch kamiennych mis dekorowanych rzeźbionymi wieńcami z liści lauowych, które miały znaleźć się na niskich murkach od frontu pomnika.⁵ Na centralnej ścianie pomnika miał być wykonany również napis Pro Patria Mortuis 1914 – 1916. Wykonano jedynie fryz na gzymsie z płaskorzeźbionych liści lauowych, a po środku zamiast grupy rzeźbiarskiej wstawiona została granitowa tablica z napisem: „PAMIĘCI/ POLEGŁYCH / W WOJNIE ŚWIATOWEJ/ 1914–1918”.

Trudno obecnie ponad wszelką wątpliwość określić zamierzoną pierwotnie funkcję pomieszczenia pod pomnikiem - mauzoleum. Najprawdopodobniej pomieszczenie to miało pełnić funkcję krypty grobowej jako miejsce spoczynku dla wyższych rangą oficerów (taką informację podaje Jan Schubert w artykule pt. Cmentarze wojenne Twierdzy Kraków z lat 1914-1918 i ich autor, rzeźbiarz Karl Korschann, „Państwo i Społeczeństwo” 2018 (XVIII) nr 2, s. 187). W księgach cmentarza Rakowickiego brak zapisów świadczących, iż takie pochówki miały miejsce (mauzoleum nie zostało ukończone w czasie I wojny światowej; krypta pod nieukończonym pomnikiem mogła pełnić w czasie wojny co najwyżej rolę tymczasowej kostnicy do przechowywania trumien ze zwłokami żołnierzy, na czas przygotowania grobów przed ich pochówkiem lub też składu materiałów w trakcie budowy).⁶ Z uwagi na jej usytuowanie i lokalizację wejścia od tyłu pomnika oraz brak jakichkolwiek śladów lub pozostałości wyposażenia nie wydaje się prawdopodobne, by miała pełnić funkcję

² Za: J. Schubert, P. Pencakowski, Cmentarze Twierdzy Kraków z lat 1914-1918, Rocznik Krakowski t. LIX, 1993, s. 132 – reprodukcja ww. zdjęcia

³ W numerze „Nowej Reformy” z 2 listopada 1916 r. pisano o budowie wojskowego pomnika kamiennego na cześć pochowanych tam żołnierzy i oficerów podając, że były już wykończone fundamenty i schody prowadzące do pomnika oraz część ścian.

⁴ W Archiwum Narodowym w Krakowie znajduje się „Kosztyorys na wykończenie pomnika Poległych na cmentarzu Rakowickim w Krakowie” datowany na 23 listopada 1920 r.

⁵ Za: Schubert, Cmentarze wojenne Twierdzy Kraków z lat 1914-1918 i ich autor, rzeźbiarz Karl Korschann, „Państwo i Społeczeństwo” 2018 (XVIII) nr 2, s. 171-206.

⁶ Według przytoczonej przez J. Schuberta i P. Pencakowskiego w artykule „Cmentarze Twierdzy Kraków z lat 1914-1918” opublikowanym w 1993 r. w „Roczniku Krakowskim” tradycji ustnej w czasie II wojny światowej na polecenie kard. Adama Sapiehy miano pochować w tym mauzoleum żołnierzy konspiracji antyhitlerowskiej. Trudno wyrokować o prawdziwości takiego przekazu, być może były tam tymczasowo złożone „w konspiracji” czyjeś zwłoki, natomiast obecnie w krypcie nie ma żadnych trumien ani szczątków ludzkich.

sakralne jako rodzaj kaplicy (w trakcie obchodów organizowanych przez wojsko sceną dla uroczystości były podest (plateau) i schody od frontu pomnika oraz prowadzące ku nim alejki kwatery a nie podziemna krypta niewielkich rozmiarów, o niedoświetlonym wnętrzu). Jakakolwiek miała być jej funkcja zaplanowana przez c.k. armię austro-węgierską – należy domniemywać iż nie została ona zrealizowana - z uwagi na ukończenie całego pomnika dopiero po zakończeniu wojny światowej i rozpadzie cesarstwa austro-węgierskiego, już przez władze administracyjne niepodległej Polski, kiedy to nie było potrzeby urządzania kaplicy grobowej dla oficerów c.k. armii austro-węgierskiej.

Zarząd Cmentarzy Komunalnych w Krakowie nie przewiduje obecnie „przywracania” funkcji grzebalnej dla pomieszczenia pod pomnikiem-mauzoleum lub tworzenia kaplicy. Proponuje się wykorzystywanie ww. pomieszczenia jako lapidarium (do przechowywania elementów zabytkowych pomników nagrobnych, rzeźb itp. z terenu cmentarza – do czasu renowacji lub w przypadku braku możliwości ich zabezpieczenia in situ) – do uzgodnienia ze służbami Wojewody i Konserwatorem Zabytków.

Pomnik-Mauzoleum wykonany z cegły, żelbetu, z użyciem belek stalowych (konstrukcja), o ścianach wykonanych z bloków i płyt z piaskowca, ustawiony na wysokim cokole obudowanym kamiennymi regularnymi ciosami, na który prowadzą kamienne schody z podestami – należy do typu pomnika - „świeckiego” ołtarza na otwartym powietrzu - ara. Na ścianie frontowej pomnika wmurowana jest tablica z napisem: „PAMIĘCI/ POLEGŁYCH/ W WOJNIE ŚWIATOWEJ/ 1914–1918”. Wysoką centralną część pomnika – pylonu flankowanego niższym masywnym murem z kamienia – wieńczy płaskorzeźbiony fryz dekorowany stylizowanymi liśćmi laurowymi.

Tylna ściana mauzoleum od strony zewnętrznej tynkowana, w dolnej części posiada dwa zakratowane okna i wejście do znajdującego się pod pomnikiem pomieszczenia – krypty (od strony zachodniej) również zamknięte ozdobną kratą. Pomieszczenie składa się z płytkiego przedsionka i nawy na planie prostokąta o wymiarach ok. 5,8 m x 11,3 m; wysokość pomieszczenia od 2,20 m do ok. 2,80 m. Przedsionek nakryty płaskim stropem na belkach stalowych, główna część krypty – sklepieniem odcinkowym (ceglanym na belkach stalowych). Ściany tynkowane (tynki położone na siatce stalowej), na dłuższych bokach krypty ustawione są pary przyściennych kolumn w porządku tokańskim oraz pilastrów, między nimi niewielkie płyciny (kolumny nie pełnią funkcji nośnej, są puste w środku, wykonane z tzw. sztucznego kamienia na konstrukcji z prętów metalowych). W ścianie wschodniej znajduje się płytka półkolista wnęka. Stolarka okienna i drzwi drewniane, ozdobne kraty metalowe.

Wnętrze krypty jest znacznie zawilgocone, tynki na ścianach spękałe i odparzone, z ubytkami, widoczne wysolenia, warstwy zabrudzeń, tzw. fałszywej patyny i zacieki wskutek rozwoju mikroflory, glonów i grzybów, miejscami ubytki materiału również na kolumnach ze sztucznego kamienia, wtórne zatarcia cementem. Odcinkowe sklepienie ceglane jest przemurowane, nietynkowane, spoiny nieopracowane do ekspozycji, nad przedsionkiem strop betonowy. Podłoga nierówna, miejscami zapadnięta, w obniżeniach zbiera się woda, zachowane częściowo płytki podsadzki, miejscami pokryta warstwą zapraw.

Brak instalacji elektrycznej i oświetlenia, pomieszczenie słabo doświetlone jedynie przez zakratowane dwa okna (W przypadku projektowania oświetlenia do uzgodnienia z Zamawiającym sposób zasilania i podłączenia elektrycznego, sugerowany np. agregat prądotwórczy).

Z uwagi na wtórnie podniesiony poziom gruntu od strony zachodniej mauzoleum zachodzi potrzeba wykonania od zewnątrz dodatkowych schodków do krypty.

W celu zabezpieczenia antywilgociowego całego obiektu należy również opracować projekt izolacji zewnętrznej pomnika – Mauzoleum oraz systemu odwodnienia (od zewnątrz oraz w kryptie – np. studzienka retencyjna z pompą do odprowadzania wody).

Prace remontowo – konserwatorskie zrealizowane w ostatnich latach przy Pomniku – Mauzoleum Poległych w czasie I wojny światowej na kwaterze wojennej na cmentarzu Rakowickim:

- w latach 2018 - 2021 – prowadzony etapami remont zlecony przez Małopolski Urząd Wojewódzki – prace konserwatorskie przy elewacjach zewnętrznych pomnika - mauzoleum ku czci poległych żołnierzy w czasie I wojny światowej (konserwacja elementów kamiennych, posadzek i schodów, elementów metalowych i innych (w tym ozdobne kraty zamykające drzwi i okna krypty – na elewacji zachodniej),
- w 2019 na zlecenie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie opracowana została ekspertyza konstrukcyjna dotycząca stanu zachowania ścian i sklepień pomieszczeń piwnic pod tarasem Mauzoleum Poległych w I wojnie światowej; w 2020 r. w trakcie robót przy podeście od frontu mauzoleum wykonane zostały konieczne prace naprawcze sklepień krypty (zostały wzmocnione i zabezpieczone antykorozyjnie stalowe belki nośne stropu odcinkowego i przemurowane ceglane stropy odcinkowe, wykonana wentylacja grawitacyjna; wykonanie nowej podbudowy oraz hydroizolacji pod nawierzchnią podestu i położenie na nowo płyt podestu)

Pomnik - Mauzoleum ku czci Poległych w czasie I wojny światowej na cmentarzu Rakowickim w Krakowie, na Kwaterze Żołnierzy Poległych w czasie I Wojny Światowej – cmentarzu wojennym nr 388 Kraków – Rakowice

Dokumentacja zdjęciowa (lipiec 2021 r.)

